

PORT OF MOERDIJK

KWARTAALRAPPORTAGE

3^e KWARTAAL

2019

**HAVENBEDRIJF
MOERDIJK**

**Kwartaalrapportage
3^e kwartaal 2019**

Inhoudsopgave

VOORWOORD	4
PROGRAMMA COMMERCIËLE EXPLOITATIE	5
EXPLOITATIE DROOG.....	5
EXPLOITATIE NAT	5
PROGRAMMA RUIMTELIJKE ONTWIKKELING, MILIEU EN DUURZAAMHEID	7
RUIMTELIJKE ONTWIKKELING.....	7
MILIEU	7
DUURZAAMHEID.....	8
PROGRAMMA VEILIGHEID & HAVENMEESTER	9
VEILIGHEID	9
HAVENMEESTER	9
PROGRAMMA INFRASTRUCTUUR EN BEHEER	11
INFRASTRUCTUUR	11
BEHEER NAT	11
BEHEER DROOG.....	12
PROGRAMMA BEDRIJFSVOERING	13
BESTUUR, STRATEGIE EN PUBLIC AFFAIRS	13
JURIDISCHE ZAKEN	13
FINANCIËN	14
WAT WILLEN WIJ BEREIKEN.....	14
COMMUNICATIE.....	15
PERSONEEL EN ORGANISATIE	15
INFORMATISERING EN AUTOMATISERING.....	16
FACILITAIRE ZAKEN.....	17
EXPLOITATIEOVERZICHT	18
TOELICHTING OP EXPLOITATIEOVERZICHT	19
FINANCIERING EN TREASURY	25

N.B. Vanwege afrondingen van bedragen kunnen afrondingsverschillen in de tabellen van deze kwartaalrapportage staan.

Voorwoord

De onzekerheid over de Brexit duurt voort!

In de eerste kwartaalrapportage vermeldden we de sterke start van de zeevaart aan het begin van het jaar. In het tweede kwartaal zagen we de overslag per zeevaart stabiliseren, dat beeld zet zich in het derde kwartaal voort. Helaas zien we de overslag per binnenvaart verder teruglopen met 11%. Het concept van de West Brabant Corridor (WBC) is weliswaar een groot succes, maar kan de teruggang in tonnen niet goedmaken. Dit wordt met name veroorzaakt door stagnatie van de overslag door problemen bij een van de bedrijven in onze haven. Ook bij twee andere bedrijven zien we de overslag dalen. De totale overslag komt hiermee uit op een daling van 5%. De totale omzet is ongeveer gelijk aan die van vorig jaar, maar blijft ten opzichte van de begroting wel achter, hetzelfde geldt voor de kosten.

De recente uitspraken van de Raad van State rond de Programmatische Aanpak Stikstof (PAS) zijn ingrijpender dan in eerste instantie verwacht en zorgen voor onduidelijkheid en vertraging van ruimtelijke ontwikkelingen en bedrijfsvestigingen. In september heeft een zitting van de Raad van State plaatsgevonden voor de behandeling van het Logistiek Park Moerdijk (LPM). De uitspraak wordt eind november/begin december verwacht. Niet alleen voor het LPM, maar ook voor het bestaande gebied zijn de gevolgen zeer ingrijpend. Aan de Adviescommissie Stikstof (ingesteld door het ministerie van LNV) hebben we tal van casussen aangedragen om te kunnen komen tot een gerichte aanpak. Eind september heeft de commissie haar adviezen uitgebracht met als bedoeling de ontstane impasse te doorbreken. Tevens zijn het Rijk en de provincies doende om nieuwe haal- en houdbare beleidsregels te ontwikkelen rondom de omgang met stikstofdepositie. Het havenbedrijf neemt daarom zelf nog geen actie, maar zet zich in om de belangen van onze bedrijven en onze terreinen voldoende voor het voetlicht te brengen. Dit deden wij bijvoorbeeld tijdens een bezoek dat Tweede Kamerleden brachten aan onze haven en aan de regio West-Brabant.

De discussie over de veiligheid op het Hollandsch Diep sleept voort. De minister heeft haar voorstel over de nieuwe loodsplicht aan de Tweede Kamer aangeboden. In dit voorstel wordt toch een verzaamd regime voor het traject opgenomen. Dit ondanks het betoog dat het maatregelenpakket de veiligheid voldoende garandeert. Onze lobby heeft geleid tot het stellen van kritische schriftelijke vragen aan de minister hierover. Ondanks het tijdelijk handelingsperspectief voor de aangetroffen zeer zorgwekkende stoffen onder de verzamelnaam PFAS dat door de Tweede Kamer is aangenomen, zijn er voor ons nog steeds geen mogelijkheden de haven te baggeren. De vergunningen van stortplaatsen of verwerkers laten deze stoffen namelijk niet toe. De verontreiniging is niet alleen aangetroffen in baggerslib, maar ook in het grondwater van grote delen van Zuidwest Nederland.

Gelukkig zijn er ook positieve ontwikkelingen te melden. We investeren volop in innovatieve technieken om onze haven aantrekkelijk, maximaal bereikbaar en veilig te houden. Zo maakten we dit kwartaal voor het eerst *smart inspections* van ons onderwaterareaal. Gedurende drie weken zijn 3D beelden gemaakt, waarmee een 3D model van onze assets is gemaakt. Op basis van dit model kunnen we ons beheer en onderhoud slimmer en efficiënter uitvoeren. De beelden leiden op social media tot veel positieve reacties. In het derde kwartaal heeft het havenbedrijf het assetmanagement onderhoud voor de “droge” assets gegund aan De Jong Zuurmond uit Beesd. In het contract zijn duurzaamheid en innovatie als prestatiecriteria opgenomen. Duurzaamheid is gekoppeld aan *Sustainable Maintenance* en heeft de richtlijn BREEAM Gebied als basis. De inschrijver zal zich maximaal inspannen om de kwalificatie ‘Very Good’ te handhaven en op termijn te verbeteren. Innovatie is gekoppeld aan *Smart Maintenance*. Naast bovenstaande resultaten is er uiteraard meer bereikt. Ik verwijs u daarvoor graag naar de verantwoording per programma in deze kwartaalrapportage.

Ferdinand van den Oever
Directeur Havenbedrijf Moerdijk

Oktober 2019

Programma Commerciële Exploitatie

Exploitatie droog

Wat willen wij bereiken

Het havenbedrijf wil een concurrerende positie innemen als meest inlands gelegen zeehaven van Nederland. Om deze positie te bereiken, werkt het havenbedrijf aan concurrerende uitgifteprijsen van gronden en zorgt het voor een goede weg-, water-, buisleiding- en spoorinfrastructuur. Dit zijn belangrijke randvoorwaarden voor een goed vestigingsklimaat.

Het havenbedrijf richt zich op een gronduitgifte van ten minste 10 hectare in 2019, het vullen van ongebruikte kavels in bezit van derden en het invullen van bestaande bouw. Daarbij kiest het havenbedrijf specifiek voor het versterken en uitbouwen van bedrijven uit de topclusters chemie en biobased economy (Industrial Park Moerdijk) en logistiek, zowel in bestaand havengebied als op het Logistiek Park Moerdijk. Vanuit de clustergedachte streven we naar het juiste bedrijf op de juiste plaats. Daarbij kijken wij naar zuinig ruimtegebruik en optimale synergie tussen bedrijven onderling om sterke clusters van bedrijven te bouwen.

Wat hebben wij tot nu toe gedaan

1. Gerichte acquisitie op initiatieven voor reststromen

Verschillende partners uit de pyrolyseproeftuin zijn benaderd voor opschalingsprojecten met commerciële partijen. We verwachten dat zij komende maanden tot concrete initiatieven komen. De onzekerheid rondom de PAS werkt hierin wel vertragend.

2. Business development voor waterstof en bio-ethyleen

De aanbiedingen voor het waterstof boosterstation en voor de nieuwe installatie waarmee stikstof en zuurstof capaciteit ontwikkeld wordt zijn gefinaliseerd. De uitkomst van de verdieping op de business case bio-ethyleen wordt voor het eind van het jaar verwacht.

3. Marketingcommunicatie gericht op logistiek en procesindustrie

Het havenbedrijf heeft in het derde kwartaal deelgenomen aan de World Bio Congres in Iowa.

Exploitatie nat

Wat willen wij bereiken

Het havenbedrijf neemt een concurrerende positie in als meest inlands gelegen zeehaven van Nederland. Het verder optimaliseren en verduurzamen van de logistieke draaischijffunctie van Moerdijk moet leiden tot het maximaliseren van de beladingsgraad van barge, trein en truck en tot een minimale betrouwbare rij- en vaartijd tussen Moerdijk en de deepseahavens/-terminals.

Het havenbedrijf richt zich op het vergroten van de overslag door het vervullen van de extended-gatefunctie voor de mainports Rotterdam en Antwerpen. Daarnaast wil het havenbedrijf zijn marktaandeel in short-seashipping op Verenigd Koninkrijk en Baltische Staten vergroten. Dat geldt tevens voor het aandeel spoor-goederenvervoer. De duurzaamheidspropositie richt zich op de combinatie van waardedoevoegende logistiek en waardecreërende procesindustrie.

Wat hebben wij tot nu toe gedaan

1. Extended gate: dashboard ontwikkelen voor monitoring van modal shift

Voor de West Brabant Corridor is een eerste monitor opgeleverd. Deze laat ondermeer zien dat de WBC goed presteert qua betrouwbaarheid van haar vaarschema op de deepsea terminals in Rdam. Ook het totale volume groeit conform verwachting. Specifiek het volume voor Moerdijk laat nog te grote onbalans zien tussen inkomende en volle uitgaande containers. Komende maanden wordt gewerkt aan het verder inregelen van de monitor voor Moerdijk.

2. Short sea: realiseren van een nieuwe spoorshuttle en een lijndienst

Het short sea volume op de UK is in het derde kwartaal gedaald. Dit lijkt veroorzaakt te worden door de onzekerheid rondom Brexit. Dit effect raakt ook de treinshuttleverbindingen die niet de groei laten zien die we daarvan hadden verwacht.

3. Spoor: plan van aanpak voor bundeling van koelcontainers en tankcontainers

Er is onvoldoende draagvlak bij de partners om tot een vervolg van het project MORE te komen. Samen met Rewin is besloten om af te zien van een vervolg subsidie aanvraag voor een plan van aanpak voor kansen tot bundeling. Wel hebben een aantal klanten kans gezien om hun spoorvolume te optimaliseren door slimmer te bundelen.

4. Kennisvernieuwing en innovatie in logistiek: deelnemen aan pilotprojecten

Het programma Catalyst is van start gegaan, komende maanden wordt gewerkt aan het formuleren van concrete cases met ondernemers op Moerdijk. Bij het havenbedrijf is een student vanuit de TIP binnenvaart gestart met zijn stage-onderzoek naar ketenkosten in de container binnenvaart.

Programma Ruimtelijke ontwikkeling, Milieu en Duurzaamheid

Ruimtelijke ontwikkeling

Wat willen wij bereiken

Het havenbedrijf ontwikkelt het haven- en industrieterrein Moerdijk vanuit een integrale gebiedsontwikkeling: duurzame ruimtelijke en economische ontwikkeling met behoud van een goede milieukwaliteit. Door experimenteeruimte vanuit de Crisis- en herstelwet kan op het gebied van de beperkte milieugebruiksruimte (geluid, lucht, natuur) innoverend met ruimtegebruik omgegaan worden. Dit wordt geregeld in een bestemmingsplan+. De uitwerking van het in 2017 vastgestelde masterplan Industrial Park Moerdijk (IPM) moet leiden tot een afgewogen invulling van dit gebied. Voor het Logistiek Park Moerdijk (LPM) start het havenbedrijf de voorbereidingen, zodat na onherroepelijk worden van het Provinciaal Inrichtingsplan zo snel mogelijk gestart kan worden met bouwrijp maken en de gronduitgifte.

Wat hebben wij tot nu toe gedaan

1. Strategische studie buisleidingen HIM

Na de in het tweede kwartaal gevoerde gesprekken met de betrokken stakeholders is het wachten op actie vanuit de betrokken bedrijven. Deze bedrijven dienen de aanpassing van de contour aan te vragen bij het bevoegd gezag. Dit kost meer tijd dan gehoopt. De reden is dat men niet “zomaar” ruimte wil kwijttraken. De omgevingsdienst assisteert in dit proces door middel van geven van informatie en maken van indicatieve berekeningen.

2. Rol commissie Vestiging in de klantreis

Dit onderdeel is nog niet opgestart. De totale klantreis is integraal onderdeel van de gehele organisatie en moet passen in de marketingstrategie van het bedrijf. Door het vertrek van de accountmanager en de communicatie en marketing adviseur zal dit komend jaar, als de nieuwe adviseur is gestart, worden opgepakt.

Milieu

Wat willen wij bereiken

Het havenbedrijf heeft een actueel inzicht in de milieuhygiënische belasting van de beheerde terreinen door dit te monitoren. Dit inzicht is de basis om activiteiten waar mogelijk te verbeteren met als doel de milieugebruiksruimte zo goed mogelijk te beheren en waar mogelijk te verkleinen. Het havenbedrijf voldoet aan goed ‘nabuurschap’ door feitelijke milieu-informatie transparant en tijdig met de omgeving te communiceren, en door milieuprestaties en eventuele verbeteringen inzichtelijk te maken.

Wat hebben wij tot nu toe gedaan

1. Milieugebruiksruimte: mogelijkheden stikstofdepositiebeheer en –reductie

Eind september heeft de commissie Remkes haar adviezen uitgebracht bedoeld om de impasse te doorbreken die na de verschillende uitspraken van de Raad van State inzake de Programmatische Aanpak Stikstof (PAS) is ontstaan. Tevens zijn Rijk en provincies druk doende om nieuwe haal- en houdbare beleidsregels te ontwikkelen rondom de omgang met stikstofdepositie. Het havenbedrijf neemt daarom zelf

nog geen actie, maar zet zich in om de belangen van onze bedrijven en onze terreinen voldoende voor het voetlicht te brengen.

2. Ontwerp herinrichting Appelzak inclusief participatie kern Moerdijk

In het derde kwartaal is een eerste informatiebijeenkomst voor omwonenden geweest om onze plannen toe te lichten en om ideeën op te halen bij bewoners. Vanuit deze bewonersgroep is er een begeleidingsgroep van zes bewoners ontstaan die medio september heeft overlegd over prioriteiten uit de verschillende ideeën.

Duurzaamheid

Wat willen wij bereiken

Het havenbedrijf verbindt bestaande en nieuwe bedrijven om reststromen zoals stoom, warm water en CO₂ als vernieuwde grondstof te kunnen gebruiken. Door ontwikkeling en exploitatie van nieuwe energiesystemen wordt het huidige elektriciteitsnetwerk efficiënter en duurzamer. Al deze ontwikkelingen leveren een bijdrage aan het realiseren van een klimaatbestendig en energieneutraal haven- en industrieterrein. Het havenbedrijf handelt ecologisch verantwoord in het beheer en speelt in op ecologische mogelijkheden zoals met tijdelijke natuur.

Wat hebben wij tot nu toe gedaan

1. Realisatie solarparken

In het derde kwartaal is een partij gecontracteerd voor het technisch definitief ontwerp voor de eerste fase. Tevens is de voorbereiding om een EPC (Energieprestatiecontract) voor deze fase in de markt te kunnen zetten afgerond. Voor de tweede fase van het zonnepark loopt via onze samenwerkingspartner Waterschap Brabantse Delta een technische studie naar de voorwaarden waaronder plaatsing op delen van de waterkering mogelijk is.

2. Opstellen uitvoeringsprogramma watermanagementplan

In het derde kwartaal is de vanuit alle samenwerkingspartners ontvangen feedback op het concept uitvoeringsagenda verwerkt. Binnen de diverse betrokken instanties wordt gekeken of en zo ja hoe de vaststelling van dit actieplan moet plaatsvinden. De gedachten hierover zijn verdeeld tussen vaststellen schriftelijk of vaststellen tijdens een te plannen bestuurlijk overleg eind 2019 begin 2020. Dit bestuurlijk overleg kan dan jaarlijks gehouden worden om zo ook de voortgang met elkaar te delen.

3. Opstellen uitvoeringsplan robuuste natuur

Het uitvoeringsplan robuuste natuur beoogt te onderzoeken of het verbeteren van de kwaliteit van de twee Natura 2000-gebieden rond het haven- en industrieterrein (vooraf investeren in natuurontwikkeling) kan helpen in het creëren van “stikstofruimte”. Vanwege de voortdurende juridische onzekerheden rondom de interpretatie van wet- en regelgeving van stikstofdepositie, wordt met dit onderzoek nog niet gestart. Wel bieden wij onze ideeën hieromtrent aan aan de provincie, zodat zij dit mee kan nemen in de landelijke aanpak.

Programma Veiligheid & Havenmeester

Veiligheid

Wat willen wij bereiken

Aandacht en zorg voor veiligheid maakt integraal deel uit van onze reguliere taken en werkzaamheden. We vervullen onze rol van havenmeester en Port Security Officer. Als wegbeheerder gaan we over de verkeersveiligheid op het haven- en industrieterrein. En uiteraard waken we als terreinbeheerder over de veiligheid van het totale territorium. Op weg gaan naar excellente veiligheid impliceert dat we 'ons werk in uitvoering' verder professionaliseren.

Daarnaast willen we fungeren als spin in het web en dus binnen het netwerk van alle bij veiligheid betrokken partijen. Als regisseur hebben we vooral een verbindende rol. We brengen partijen bij elkaar en zorgen voor resultaatgerichte samenwerkingsverbanden. We willen het pluspakket dat de voorzieningen als collectieve beveiliging, publiek-private brandweezorg en gezondheidsvoorzieningen bevat versterken. Ook de verdere uitbouw van het Haven Moerdijk Coördinatie Centrum (HMCC) behoort daartoe.

Tot slot behartigen we gezamenlijke belangen op het gebied van veiligheid. We treden op als pleitbezorger en waar nodig als lobbyist. We zijn het bruggenhoofd dat ervoor zorgt dat de veiligheidsbelangen op diverse niveaus (lokaal, regionaal, nationaal) onder de aandacht komen. We wenden onze invloed ook aan voor besluitvorming over procedures en wet- en regelgeving waarmee de veiligheid van het haven- en industrieterrein is gediend.

Wat hebben wij tot nu toe gedaan

1. Verkenning van maatregelen voor (nieuwe) risico's

Het havenbedrijf heeft opdracht verleend voor ontwikkeling op een op de organisatie afgestemde risicomatrix. Aan de hand van de risicomatrix worden dreigingen gekwantificeerd, waarbij de kans en het effect van optreden van een dreiging gericht wordt bepaald. Hiermee heeft het havenbedrijf een integrale maatlat voorhanden, op basis waarvan een objectieve afweging van beheersmaatregelen - en daarmee gepaard gaande investeringen - kunnen worden gedaan.

2. Toezicht en handhaving versterken

Door personele omstandigheden is de pilot BOA eerder beëindigd dan voorzien. Een vervroegde evaluatie wordt momenteel door de gemeente en het havenbedrijf uitgevoerd. Op basis hiervan wordt bezien hoe toezicht en handhaving duurzaam geborgd kan worden.

Havenmeester

Wat willen wij bereiken

De haven van Moerdijk is een vlotte en veilige haven voor alle gebruikers. Daarom is de interne en externe informatievoorziening op orde en wordt voldaan aan nationale en internationale wet- en regelgeving. Dit bereiken wij onder meer door te kiezen voor nieuwe technologische mogelijkheden in computer-

systemen en slimme koppelingen van port community-systemen met ons eigen havenmanagementsysteem. Systematisch, steekproefsgewijs uitgevoerde controles van onze computersystemen dragen daarnaast bij aan de robuustheid van die koppelingen.

Bij calamiteiten heeft het havenbedrijf direct relevante informatie beschikbaar, bijvoorbeeld over de gevaarlijke lading aan boord van (zee)schepen. Met andere overheden zorgen wij voor een veilige vaarweg naar en van Moerdijk waarbij alle verkeersdeelnemers begeleid kunnen worden.

Voor wachtende (binnenvaart)schepen zijn voldoende wachtligplaatsen beschikbaar. Deze ligplaatsen zijn uitgerust met mogelijkheden die in een moderne, veilige en duurzame haven thuis horen. Denk hierbij aan autoafzetplaatsen, walstroomvoorzieningen en draadloos internet. Om duurzaamheid in de haven blijvend te stimuleren krijgen aantoonbaar schone schepen een korting op het havengeld en stimuleert het havenbedrijf het gebruik van LNG als brandstof.

Wat hebben wij tot nu toe gedaan

1. Havenbeheersverordening harmoniseren

Op initiatief van het havenbedrijf heeft een integrale startbijeenkomst met relevante stakeholders plaatsgevonden voor herziening en harmonisatie van de havenbeheersverordening. De gesprekken met het Havenbedrijf Rotterdam over verdeling van taken en verantwoordelijkheden rondom de afwikkelingen van (zee)vaart zijn voortgezet.

2. Herziening analyses Hollandsch Diep – Dordtsche Kil

Rijkswaterstaat heeft aangegeven dat zij geen aanleiding ziet voor een herziening van de risicoanalyse gedurende de looptijd van het Maatregelenpakket Hollandsch Diep – Dordtsche Kil. Dit ondanks een significante afwijking van de uitgangssituatie. Er wordt nu inzichtelijk gemaakt op welke wijze druk uitgeoefend kan worden om alsnog versneld te komen tot een herziene risicoanalyse.

3. ISPS-opstapeling professionaliseren

Met andere havens die gebruik maken van de MOBI-applicatie zijn user-stories beschreven voor de ontwikkeling van de alerteringsfunctionaliteit. Er is bij hen ook voldoende draagvlak om de functionaliteit te gaan ontwikkelen, maar de daadwerkelijke ontwikkeling kan vermoedelijk niet meer in 2019 worden gerealiseerd.

Programma Infrastructuur en Beheer

Infrastructuur

Wat willen wij bereiken

De arealen van het haven- en industrieterrein, en daarmee de vervoersmodaliteiten weg, water, spoor, datatransport en (buis)leiding, zijn en blijven geschikt voor marktontwikkelingen en –vragen, veranderende wet- en regelgeving en verandering in samenwerkingen. Dit wordt bereikt door een integrale benadering en op een maatschappelijk verantwoorde wijze. De integrale beleving van het terrein door de klant is hiermee doelmatig, koersvast en toekomstgericht.

Wat hebben wij tot nu toe gedaan

1. Verkenning naar een eigen waste-to-product grondstoffenbank

In het derde kwartaal is de voorlaatste stap van het plan van aanpak uitgevoerd door vanuit de huidige afvalstromen/reststromen de verbinding te maken met de inkoop van grondstoffen.

2. Actualisatie van het inrichtingsontwerp d'Entree en Plaza

Voor de actualisatie van het ontwerp heeft een stedenbouwkundig bureau haar uitwerking gepresenteerd. Dit op basis van landschapsarchitectuur en sociaal ontwerp waarin vanuit oorspronkelijke ontwerppuntgepunten gekeken is naar huidig gebruik en ambitie. Hieruit is op hoofdlijn een visie voor dit gebied naar voren gekomen met als voorbeelden: duurzaamheidsuitingen in de rand van de A17, verkeersstructuuraanpassingen in overleg met aanwezige bedrijven, wandelroutes voor de medewerkers en een robuustere ingang bij d'Entree. Naar aanleiding hiervan scherpen wij onze visie aan en vertalen die in een uitvoeringsstrategie.

3. Sensoring op de weg

In het derde kwartaal heeft de aanbesteding en gunning plaatsgevonden voor de weeg- en tellussen die nog dit jaar worden gerealiseerd.

Beheer nat

Wat willen wij bereiken

De beheerde kapitaalgoederen haven, kades en pieren zijn goed bereikbaar en beschikbaar voor de zee- en binnenvaartschepen die Moerdijk kunnen bereiken. Duurzaamheid, lifecyclecostingbenadering, proactief onderhoudsmanagement en systeemgerichte contractbeheersing (SCB) zijn hierbij het uitgangspunt.

Wat hebben wij tot nu toe gedaan

1. Smart inspections van oevers, kades en constructies in de haven

Inzicht in en beheersing van risico's is essentieel voor assetmanagement. In het tweede en derde kwartaal zijn de smart inspections uitgevoerd. Met deze beelden zijn de waterzijdige assets van de gehele haven in 3D in beeld gebracht.

Beheer droog

Wat willen wij bereiken

De door het havenbedrijf beheerde kapitaalgoederen wegen (inclusief wegmeubilair), riool (inclusief gemalen), groen, kunstwerken en openbare verlichting zijn goed bereikbaar en beschikbaar. Duurzaamheid, lifecyclecosting-benadering, proactief onderhoudsmanagement en systeemgerichte contractbeheersing (SCB) zijn hierbij het uitgangspunt. Op die manier dragen deze kapitaalgoederen bij aan de realisatie van de ambities en ontwikkelingen van het haven- en industrieterrein.

Het havenbedrijf kan te allen tijde de staat van haar complete areaal aantonen. Op functionele eisen kan het havenbedrijf op afstand sturing geven aan het beheer. Daarmee blijft het areaal fungeren als visitekaartje voor ons en het bedrijfsleven. De duurzaamheidsambities van het havenbedrijf worden ook in dit programma gerealiseerd. Zo zorgt het havenbedrijf ervoor dat bedrijven en werknemers het werken op en bezoeken van het haven- en industrieterrein als aangenaam en prettig ervaren.

Wat hebben wij tot nu toe gedaan

1. Duurzaamheid en innovatie als prestatie verankeren in beheercontracten en samenwerkingen

In het derde kwartaal heeft het havenbedrijf voor een nieuwe periode het assetmanagement onderhoud voor de “droge” assets gegund aan De Jong Zuurmond uit Beesd.

Wij hebben in het onderliggend contract duurzaamheid en innovatie als prestatiecriteria opgenomen. Duurzaamheid is gekoppeld aan *Sustainable Maintenance* en heeft de richtlijn BREEAM Gebied als basis. De inschrijver zal zich maximaal inspannen om de kwalificatie ‘Very Good’ te handhaven en op termijn te verbeteren. Innovatie is gekoppeld aan *Smart Maintenance*. Door beide onderwerpen niet alleen als gunningscriteria in te zetten maar ook als blijvend commitment af te spreken is dit een bijzonder contract geworden. Het Havenbedrijf en de nieuwe service provider zien hierin veel kansen om het beheer en onderhoud slimmer en nog duurzamer ter hand te nemen.

Programma Bedrijfsvoering

Bestuur, Strategie en Public Affairs

Wat willen wij bereiken

De haven van Moerdijk heeft een stevige positie binnen de Vlaams-Nederlandse Delta door blijvend in te zetten op de unieke en complementaire activiteiten in Moerdijk. Versterking binnen het Vlaams-Nederlandse netwerk vraagt een intensieve inzet richting stakeholders om onze belangen te waarborgen. Wij zijn actief op verschillende niveaus (regionaal, nationaal, internationaal) en in meerderde netwerken. Bijvoorbeeld de Branche Organisatie Zeehavens. Actief bijdragen aan dit soort netwerken werkt als katalysator voor het realiseren van onze ambities.

Het havenbedrijf positioneert zich als constructieve samenwerkingspartner in de regio. Dankzij de Omgevingstafel is er een gestructureerde organisatie, waarin bewoners, bedrijven en overheden met elkaar overleggen en informatie uitwisselen. Bewoners worden zo in staat gesteld mee te denken en te handelen op het gebied van vorm en inhoud van uitvoering. Een heldere rolverdeling, transparante communicatie en afspraak = afspraak vormen het kenmerk van deze organisatie. Wij staan voor transparantie in besluitvorming en het openbaar maken van besluiten en cijfermatige informatie.

Wat hebben wij tot nu toe gedaan

1. Start nieuwe uitvoeringsagenda Havenstrategie Moerdijk 2030

De focus lag in het 3de kwartaal op een nieuwe monitor voor de Havenstrategie. Wij hebben de Erasmus Universiteit hiervoor opdracht gegeven. Het moet een strategische monitor worden. Waarin ook de Sustainable Development Goals (SDG's) van de VN worden betrokken zoals uitgewerkt in ons MVO beleid. Dit vergemakkelijkt (tzt) de benchmark met andere havens.

2. Strategische aanpak Public Affairs

We hebben het bureau WePublic ingehuurd. Samen maken we een lobby strategie inzake de PAS. Vooruitlopend hierop informeerden wij het Adviescollege Stikstofproblematiek over PAS gerelateerde problemen op Moerdijk.

Daarnaast ontvingen we uiteenlopende gezelschappen; het voltallige team van de Regio West Brabant (RWB) maar ook een "haven" delegatie uit de Chinese provincie Jiangsu. Tijdens het zomerreces brachten Tweede Kamerleden een bezoek aan Moerdijk. Een mooie kans om onze zienswijze op het ontwerp Loodsplichtbesluit 2021, onder hun aandacht te brengen. Dit heeft geleid tot Moerdijk specifieke Kamervragen over dit besluit aan de Minister.

Juridische zaken

Wat willen wij bereiken

Een algeheel juridisch kwaliteitsbeleid gebaseerd op generieke juridische kennis draagt structureel bij aan de steeds verdere professionalisering van het havenbedrijf en het inzichtelijk maken en beheersen van (juridische) risico's.

Het havenbedrijf organiseert zowel bij interne als bij externe besluitvorming het juridisch advies aan de voorkant van het proces. Niet alleen voor de primaire processen, maar ook voor projecten. Dat betaalt zich uit in goed onderbouwde, begrijpelijke besluiten en overeenkomsten voor het havenbedrijf, zijn partners en andere belanghebbenden.

Daar waar onverhoopt niet preventief kan worden gehandeld of meegedacht, wordt door uitoefening van een adequate, correctieve functie optimale rechtsbescherming van het havenbedrijf bereikt. Dit realiseert het havenbedrijf door het vlot en inzichtelijk afhandelen van schadeclaims of klachten. Indien noodzakelijk, worden juridische procedures gevoerd (ondersteund door specialistische, externe kennis).

Wat hebben wij tot nu toe gedaan

1. Tweejaarlijkse herijking van ons inkoop- en aanbestedingsbeleid

In het derde kwartaal hebben wij op grond van een gezamenlijke sessie met alle budgethouders van het havenbedrijf ons nieuwe beleid vastgesteld en gepubliceerd op onze website. Daarbij zijn niet alleen de meest recente ontwikkelingen op het vlak van wet- en regelgeving meegenomen, maar hebben we ook bekeken hoe we het beleid nog beter kunnen laten aansluiten op onze ambities op het gebied van duurzaam inkopen.

2. Algemene voorwaarden simpeler & duidelijker

Voor deze activiteit gaven wij reeds opdracht aan een extern bureau. Zij hebben onze voorwaarden kritisch bekeken en komen met verduidelijkingsvoorstellen. In het vierde kwartaal van dit jaar verwachten wij hiervan de resultaten.

3. In kaart brengen van de juridische impact van Artificial Intelligence (AI)

Gelet op de ontwikkelingen op het gebied van digitalisering in breder perspectief, schuiven wij dit punt door naar 2020. Op dat moment zal namelijk naar verwachting duidelijker zijn binnen welke activiteiten van het Havenbedrijf AI en andere ontwikkelingen zoals Internet of Things en Machine Learning kunnen of zullen worden toegepast. Zodoende spitsen we onze analyse beter toe op de praktijk. Daarnaast kunnen we alsdan onze analyse baseren op de in het vierde kwartaal van 2019 verwachte actieplan voor AI van het ministerie van Economische Zaken & Klimaat en de daaraan verbonden onderzoeken door kennisinstellingen.

Financiën

Wat willen wij bereiken

Het havenbedrijf heeft een meerjareninvesteringsplan dat past bij de financiële mogelijkheden van het havenbedrijf en een jaarlijks sluitende begroting.

Daarnaast is de planning- en controlcyclus effectief en efficiënt. Effectief door tijdig de benodigde (financiële) stuurinformatie te verstrekken. Efficiënt door daarbij gebruik te maken van de laatste beproefde technische mogelijkheden.

Wat hebben wij tot nu toe gedaan

1. Belastingscan

De belastingscan, die tot doel heeft om er zeker van te zijn dat we helemaal compliant zijn op belastinggebied, is in het tweede kwartaal uitgevoerd door Deloitte. Het rapport met bevindingen en aanbevelingen is in het derde kwartaal in concept opgeleverd. In het vierde kwartaal wordt de definitieve versie opgeleverd. Uit het rapport blijkt dat we de fiscaliteit op orde hebben maar dat op sommige punten nog verbeteringen kunnen worden aangebracht.

Communicatie

Wat willen wij bereiken

Een heldere rolverdeling, transparantie en afspraak = afspraak zijn de uitgangspunten voor communicatie van het havenbedrijf om een gelijkwaardige relatie te bewerkstelligen met en tussen bewoners en bedrijven.

Bedrijven, overheden en omgeving kennen het haven- en industrieterrein Moerdijk als hét knooppunt voor duurzame logistiek, duurzame chemie en procesindustrie. Het havenbedrijf profileert zich als excellent en onderscheidend op deze gebieden.

Daarnaast zet het havenbedrijf marketingcommunicatie in ter ondersteuning van het programma Commerce, waarbij wij ons nadrukkelijk presenteren als aantrekkelijke vestigingsplaats in de topclusters.

Voor een goed 'naberschap' met de omgeving organiseert het havenbedrijf onderlinge bekendheid tussen bewoners en bedrijven. Ook zet het havenbedrijf economische rekenen in ten behoeve van vitaliteit en leefbaarheid van omliggende kernen via de Vitaliteitsregeling.

Wat hebben wij tot nu toe gedaan

1. Uitvoeren van een klanttevredenheidsonderzoek

Vanwege de relatie die we zien tussen medewerkerstevredenheid en klanttevredenheid hebben we besloten om ook het bureau Integron het klanttevredenheidsonderzoek te laten uitvoeren. Het streven is om het ene jaar de klanttevredenheid en het andere jaar de medewerkerstevredenheid te laten onderzoeken. Het onderzoek zelf start in oktober en rond de jaarwisseling verwachten wij de eerste resultaten.

2. Videomarketing

Nu vanuit het projectteam uitvoeringsagenda havenstrategie Moerdijk opdracht is verleend een video animatie te maken, schuiven we deze activiteit door naar volgend jaar waardoor we niet twee dezelfde producten op hetzelfde tijdstip hebben.

Personeel en Organisatie

Wat willen wij bereiken

Als havenbedrijf willen we een aantrekkelijke werkgever zijn voor huidige en nieuwe generaties. We investeren in het lerend vermogen van onze organisatie en de duurzame inzetbaarheid van onze medewerkers.

Daarnaast is een sterk werkgeversmerk belangrijker dan ooit, omdat het aantrekken van talent een flinke uitdaging is.

Wat hebben wij tot nu toe gedaan

1. Analyse Generatie Z

Uit onze analyse blijkt dat werving van deze doelgroep vraagt om een andere benadering en investeringen in moderne recruitmenttechnieken. In het derde kwartaal stelden wij hiervoor in concept een plan van aanpak op. Dit plan is naar verwachting voor het einde van het jaar gereed.

2. Video: Werken bij Havenbedrijf Moerdijk

Wij hebben ons georiënteerd op het soort video dat we willen maken. Hiervoor hebben we in het derde kwartaal met een viertal bedrijven gesproken. Het concept voor de film stellen we op na afronding van het document 'Generatie Z'. De verwachting is dat dit aan het einde van het jaar afgerond is.

Informatisering en Automatisering

Wat willen wij bereiken

Een goed doordacht informatie- en automatiseringssysteem, waarmee relevante data real-time beschikbaar is, zowel voor intern als extern gebruik. Het risico op uitval van het systeem en op oneigenlijk en onverantwoord gebruik zijn hierbij tot een aanvaardbaar minimum beperkt.

Daarnaast streeft het havenbedrijf naar een archief dat op ieder moment voldoet aan de daarvoor geldende wet- en regelgeving, en dat op ieder moment overgedragen kan worden aan de bewaarplaats bij het provinciale archief.

Ontwikkelingen op het gebied van informatievoorziening worden op zodanige wijze gerealiseerd dat het de organisatie op een innovatieve wijze ondersteunt in het realiseren van de ambities uit de Havenstrategie.

Wat hebben wij tot nu toe gedaan

1. Implementeren en uitrollen van een digitaal DMS (Document Management Systeem)

Bij het opstellen van de begroting 2019 in september/oktober 2018 gingen we ervan uit dat we op basis van ons ERP-systeem Microsoft Dynamics AX een bijpassend digitaal DMS zouden selecteren, implementeren en uitrollen. In het tweede kwartaal is besloten om de overstap te maken naar Microsoft Dynamics 365. Microsoft Dynamics 365 is anders dan Microsoft Dynamics AX. Het is een platform waarbij ERP en CRM samengaan. Een overgang naar Microsoft Dynamics 365 is geen eenvoudige migratie, maar feitelijk een overgang naar een compleet nieuw systeem.

In het derde kwartaal is gewerkt aan de strategie en de uitvraag voor de (Europese) aanbesteding voor het beheer en onderhoud van Microsoft Dynamics AX en daarna Microsoft Dynamics 365, de overgang naar Microsoft Dynamics 365 inclusief (geïntegreerd) documentmanagement. Deze zullen in het vierde kwartaal definitief gemaakt worden.

2. Ontsluiten van beschikbare data in AX en digitaal DMS via GIS

Dit punt stellen we uit tot na de implementatie van Microsoft Dynamics 365.

3. Onderzoek naar mogelijkheden voor online afname key-applicaties

Om ervoor te zorgen dat onze ICT systemen qua beveiliging en functionaliteiten up-to-date zijn, gaan we onderzoeken wat de mogelijkheden zijn om key-applicaties online af te nemen. Het gaat hierbij om ons ERP-systeem Microsoft Dynamics AX, ons digitaal DMS en ons Geografisch Informatie Systeem (GIS).

We nemen de mogelijkheid voor het online afnemen van het ERP-systeem en digitaal DMS mee in de eerder genoemde aanbesteding. Als een logisch vervolg op de overgang naar Office 365 (online) zijn in het derde kwartaal de voorbereidingen getroffen voor de upgrade van SharePoint naar de online versie. Deze upgrade is noodzakelijk om de continuïteit te kunnen waarborgen. De daadwerkelijke upgrade vindt in het vierde kwartaal plaats.

Facilitaire Zaken

Wat willen wij bereiken

Zowel gasten van het havenbedrijf als eigen medewerkers ervaren dat het havenbedrijf maatschappelijk verantwoord ondernemen, professionaliteit, veiligheid, duurzaamheid en gastvrijheid hoog in het vaandel heeft staan.

Wat hebben wij tot nu toe gedaan

1. Installeren Cloud Energie optimizer

In het derde kwartaal is op het klimaatsysteem van het kantoor van het Havenbedrijf een zogenaamde Cloud Energy Optimizer (CEO) aangesloten. Dit systeem zorgt na een zogenaamde "leer-cyclus" ervoor dat het klimaatsysteem zo optimaal mogelijk functioneert bij een zo laag mogelijk energieverbruik.

De verwachting is dat op het gebied van duurzaamheid dit wel op kan lopen tot ca 8% energiebesparing.

2. BREEAM-certificering kantoor havenbedrijf

In 2015 heeft het havenbedrijf voor zijn kantoor het BREEAM in-use certificaat behaald met het predicaat *Very good*. Om dit predicaat te behouden hebben we een verdieping van ons MVO-beleid en Natuurmanagementplan opgesteld. In het begin van het vierde kwartaal staat de pre-audit gepland.

Exploitatieoverzicht

Realisatie t/m september 2019

	Realisatie t/m september 2019	Begroot t/m september 2019	Vershil t/m september 2019
Netto omzet	12.601.657	13.060.359	-458.702
Overige bedrijfsopbrengsten	2.370.878	2.322.324	48.554
Totaal bedrijfsopbrengsten	14.972.535	15.382.683	-410.148
Lonen,salarissen en sociale lasten	1.973.043	2.084.409	-111.366
Afschr materiële vaste activa en bijzondere waardeverm	815.772	960.930	-145.158
Overige bedrijfslasten	5.884.512	7.602.831	-1.718.319
Totaal bedrijfslasten	8.673.327	10.648.170	-1.974.843
Bedrijfsresultaat	6.299.208	4.734.513	1.564.695
Financieel resultaat	1.904.226	2.595.951	-691.725
Resultaat voor bijzondere baten en lasten	4.394.982	2.138.562	2.256.420
Bijzondere baten en lasten	166.153	-	166.153
Resultaat	4.561.136	2.138.562	2.422.574

Prognose 2019

	Prognose 2019	Begroot 2019	Vershil 2019
Netto omzet	17.100.000	17.400.000	-300.000
Overige bedrijfsopbrengsten	3.300.000	3.100.000	200.000
Totaal bedrijfsopbrengsten	20.400.000	20.500.000	-100.000
Lonen,salarissen en sociale lasten	2.700.000	2.800.000	-100.000
Afschr materiële vaste activa en bijzondere waardeverm	1.100.000	1.300.000	-200.000
Overige bedrijfslasten	8.900.000	10.100.000	-1.200.000
Totaal bedrijfslasten	12.700.000	14.200.000	-1.500.000
Bedrijfsresultaat	7.700.000	6.300.000	1.400.000
Financieel resultaat	-2.600.000	-3.400.000	800.000
Resultaat voor bijzondere baten en lasten	5.100.000	2.900.000	2.200.000
Bijzondere baten en lasten	1.100.000	-	1.100.000
Resultaat	6.200.000	2.900.000	3.300.000

Toelichting op exploitatieoverzicht

Totaal bedrijfsopbrengsten

Netto omzet

	Realisatie t/m september 2019	Begroot t/m september 2019	Vershil t/m september 2019
Netto omzet			
Haven- en kade gelden	4.543.473	5.114.889	-571.416
Erfpacht en verhuur	8.058.184	7.945.470	112.714
Totaal Netto omzet	12.601.657	13.060.359	-458.702

Verwacht wordt dat op jaarbasis de netto omzet € 300.000 achter blijft op de begroting. Dit komt door € 400.000 minder havengeld dan begroot. Hiertegenover staan € 100.000 meer erfpacht- en verhuuropbrengsten doordat een aantal contracten nog niet afgesloten waren bij de begroting.

Overige bedrijfsopbrengsten

	Realisatie t/m september 2019	Begroot t/m september 2019	Vershil t/m september 2019
Overige bedrijfsopbrengsten			
Gebruiksvergoedingen	993.733	1.015.875	-22.142
Vergoeding uitvoering publieke taken	903.432	901.134	2.298
Overige baten	473.713	405.315	68.398
Totaal overige bedrijfsopbrengsten	2.370.878	2.322.324	48.554

Verwacht wordt dat op jaarbasis de overige bedrijfsopbrengsten in 2019 € 200.000 hoger zullen zijn dan begroot door doorbelasting kosten uitvoeringsprogramma Havenstrategie aan de provincie Noord-Brabant en de gemeente Moerdijk (in de begroting waren deze opbrengsten gesaldeerd met de kosten).

Totaal bedrijfsopbrengsten	14.972.535	15.382.683	-410.148
-----------------------------------	-------------------	-------------------	-----------------

Totaal Bedrijfslasten

Lonen, salarissen, sociale lasten en overige personeelskosten

	Realisatie t/m september 2019	Begroot t/m september 2019	Vershil t/m september 2019
<i>Lonen en salarissen</i>			
Brutosalarissen	1.331.006	1.432.260	-101.254
VUT/WW-uitkeringen	-7.763	0	-7.763
Uitzendkrachten en inhuur	47.988	74.997	-27.009
<i>Totaal Lonen en salarissen</i>	1.371.231	1.507.257	-136.026
<i>Sociale lasten</i>			
Pensioenlasten	222.183	200.007	22.176
Overige sociale lasten	159.273	148.563	10.710
<i>Totaal sociale lasten</i>	381.456	348.570	32.886
<i>Overige personeelskosten</i>			
Reis- en verblijfkosten	55.387	60.741	-5.354
Opleidingskosten	21.960	41.256	-19.296
Wervingskosten	7.091	18.747	-11.656
Overige personeelskosten	135.917	107.838	28.079
<i>Totaal overige personeelskosten</i>	220.356	228.582	-8.226
Totaal Lonen, salarissen en sociale lasten	1.973.043	2.084.409	-111.366

Verwacht wordt dat op jaarbasis de lonen, salarissen, sociale lasten en overige personeelskosten in 2019 € 100.000 lager zullen zijn door nog openstaande vacatures.

Afschrijvingen materiële vaste activa en bijzondere waardeverminderingen

	Realisatie t/m september 2019	Begroot t/m september 2019	Vershil t/m september 2019
Afschrijvingen materiële vaste activa			
Afschrijving materiële vaste activa	815.772	960.930	-145.158
Totaal afschrijvingen materiële vaste activa	815.772	960.930	-145.158
Bijzondere waardeverminderingen			
Afwaardering materiële vaste activa			0
Totaal bijzondere waardeverminderingen	0	0	0
Totalschr mat vaste activa en bijz waardeverm	815.772	960.930	-145.158

Verwacht wordt dat op jaarbasis de afschrijvingen materiële vaste activa en bijzondere waardeverminderingen in 2019 € 200.00 lager zullen zijn door investeringen die later worden gerealiseerd.

Overige bedrijfslasten

	Realisatie t/m september 2019	Begroot t/m september 2019	Vershil t/m september 2019
Exploitatie kosten			
Uitvoering en beheerkosten	892.232	1.270.314	-378.082
Dotatie aan voorzieningen	2.049.000	2.049.003	-3
Kosten brandweezorg	227.455	232.497	-5.042
Overige exploitatie kosten	0	3.753	-3.753
Totaal exploitatie kosten	3.168.687	3.555.567	-386.880

	Realisatie t/m september 2019	Begroot t/m september 2019	Vershil t/m september 2019
Algemene en administratiekosten			
Algemene advieskosten	916.906	1.246.176	-329.270
Juridische advieskosten	39.612	45.000	-5.388
Accountantskosten	42.876	71.253	-28.377
Belasting advieskosten	25.399	37.881	-12.483
Bestuurskosten	18.246	29.997	-11.751
Administratie kosten derden	35.287	49.878	-14.591
Overige algemene kosten	4.399	3.348	1.051
Totaal algemene en administratiekosten	1.082.725	1.483.533	-400.808

	Realisatie t/m september 2019	Begroot t/m september 2019	Vershil t/m september 2019
<i>Relatiebeheerkosten</i>			
Advertenties	9.469	15.003	-5.534
Evenementen	36.659	24.003	12.656
Website en social media kosten	16.950	86.247	-69.297
Sponsoring en donaties (v.a.2018 incl. vitaliteitsregeling)	62.067	74.997	-12.930
Overige relatiebeheerkosten	4.230	5.625	-1.395
<i>Totaal relatiebeheerkosten</i>	129.375	205.875	-76.500

	Realisatie t/m september 2019	Begroot t/m september 2019	Vershil t/m september 2019
<i>Facilitaire kosten</i>			
Kantinekosten	16.077	22.491	-6.414
Kantoorbenodigdheden	6.626	10.503	-3.877
Papier- en drukwerkkosten	36.725	35.244	1.481
Abonnementen, lidmaatschappen en vakliteratuur	52.221	41.364	10.857
Telefoonkosten	20.007	14.283	5.724
Portokosten	7.912	9.378	-1.466
<i>Totaal facilitaire kosten</i>	139.568	133.263	6.305

	Realisatie t/m september 2019	Begroot t/m september 2019	Vershil t/m september 2019
<i>Huisvestingskosten</i>			
Onderhoudskosten gebouw, terrein en tuin	82.537	58.500	24.037
Schoonmaakkosten gebouw	32.804	45.000	-12.196
Overige huisvestingskosten	7.975	10.089	-2.114
<i>Totaal huisvestingskosten</i>	123.316	113.589	9.727

	Realisatie t/m september 2019	Begroot t/m september 2019	Vershil t/m september 2019
Overige kosten			
Huurkosten	35.294	26.757	8.537
Verzekeringskosten	105.607	56.997	48.610
Gas, water en elektriciteit kosten	221.514	168.021	53.493
Onroerendzaak belasting	169.050	142.299	26.751
Waterschapslasten	57.123	33.633	23.490
Onderhoudskosten	270.793	402.984	-132.191
Nieuwe activiteiten	381.461	1.280.313	-898.852
Totaal overige kosten	1.240.842	2.111.004	-870.162
Totaal overige bedrijfslasten	5.884.512	7.602.831	-1.718.319

Verwacht wordt dat op jaarbasis de totale overige bedrijfslasten in 2019 € 1.200.000 lager uit zullen vallen. Dit wordt met name veroorzaakt door het wegvallen van kosten voor het herstel van een terrein (opgenomen onder de post nieuwe activiteiten). Daarnaast is sprake van minder kosten voor overwegbeveiliging (kruising Middenweg/Orionweg) (opgenomen onder de post nieuwe activiteiten) omdat deze kosten doorschuiven naar 2020. Van de algemene advieskosten wordt € 200.000 doorbelast aan de provincie Noord-Brabant en de gemeente Moerdijk vanwege het uitvoeringsprogramma Havenstrategie (in de begroting waren deze opbrengsten gesaldeerd met de kosten).

Financiële baten en lasten

	Realisatie t/m september 2019	Begroot t/m september 2019	Vershil t/m september 2019
Financiële baten en lasten			
Rente lening o/g	3.867.721	4.339.584	-471.863
Garantie premie	225.000	225.000	0
Overige rentelasten en bankkosten	3.443	4.203	-760
Doorberekende rente naar grondexploitaties	-2.191.938	-1.972.836	-219.102
Totaal financiële baten en lasten	1.904.226	2.595.951	-691.725

Verwacht wordt dat op jaarbasis het saldo van de financiële baten en lasten in 2019 € 800.000 lager zal zijn door minder rentekosten (i.v.m. een lagere financieringsbehoefte) en meer rentetoerekening aan de grondexploitatie Industrial Park Moerdijk dan begroot (de boekwaarde waarover de rente berekend wordt is hoger dan waar in de begroting vanuit gegaan was).

Bijzondere baten en lasten

	Realisatie t/m september 2019	Begroot t/m september 2019	Verschil t/m september 2019
<i>Bijzondere baten en lasten</i>			
Bijzondere baten	-175.382	0	-175.382
Bijzondere lasten	9.229	0	9.229
<i>Totaal bijzondere baten en lasten</i>	-166.153	0	-166.153

Verwacht wordt dat op jaarbasis het saldo van de bijzondere baten en lasten € 1.100.000 hoger zal uitkomen door nog niet geboekte verkoopresultaten.

Totaal resultaat

	Realisatie t/m september 2019	Begroot t/m september 2019	Verschil t/m september 2019
<i>Resultaat</i>			
Resultaat	4.561.136	2.138.562	2.422.574
<i>Totaal resultaat</i>	4.561.136	2.138.562	2.422.574

Verwacht wordt dat op jaarbasis het resultaat € 3.300.000 hoger zal zijn.

Financiering en treasury

Het havenbedrijf is een kredietovereenkomst aangegaan met het Havenschap Moerdijk. In de kredietovereenkomst is opgenomen dat het havenbedrijf gehouden is om er zorg voor te dragen dat het Havenschap Moerdijk te allen tijde aan haar verplichtingen uit hoofde van de financieringsinstrumenten kan voldoen, voor zover deze financieringsinstrumenten zijn benut om krediet aan het havenbedrijf te verstrekken.

De hoogte van de kredietlimiet is niet meer dan het kredietplafond ter grootte van € 280.000.000. De hoogte van de kredietlimiet wordt elk jaar bepaald en gebaseerd op de liquiditeitsplanning voor het komend kalenderjaar, met een opslag van 10% voor onvoorziene uitgaven.

In de bestuursvergadering van Havenschap Moerdijk op 16 mei 2019 is de kredietlimiet voor 2019 exclusief de financiering van het Logistiek Park Moerdijk bijgesteld van € 161.700.000 naar € 177.200.000.

Per 30 september is voor ca. € 133.760.000 aan leningen opgenomen bij Havenschap Moerdijk. In 2019 kan dus nog voor € 43.440.000 aan leningen worden opgenomen. De kredietlimiet is ruim genoeg voor de rest van het jaar.

	Gezond		
ICR (Intrest Coverage Ratio, EBITDA/rentekosten)	> 2		2,3
DEBT/EBITDA (waarbij Debt = rentedragende schulden)	< 7		10,5
Solvabiliteitsratio (EV/TV)	> 30%		36%
Rentekosten op jaarbasis			€ 5.457.000
Gemiddeld rente percentage (rentekosten/ rentedragende schulden)			4,08%

In bovenstaand overzicht is een aantal ratio's opgenomen. Het Interest Coverage Ratio zegt hoeveel keer de rente kan worden betaald uit het brutobedrijfsresultaat. De Debt/Ebitda verhouding laat de verhouding zien tussen de langlopende schulden en het brutobedrijfsresultaat. De solvabiliteitsratio laat de verhouding zien tussen eigen vermogen en totaal vermogen. De rentekosten op jaarbasis geven de verwachte rentekosten op jaarbasis weer en het gemiddeld rentepercentage wordt bepaald door de rentekosten op jaarbasis te delen door de schulden op lange termijn. Omdat de lang lopende schulden in verhouding tot het brutobedrijfsresultaat relatief hoog zijn is de Debt/Ebitda hoog. Daardoor is ook de ICR aan de lage kant.